

Matica in zamejstvo- danes

Nova slovenska vlada je že začela s svojim nelahkim delom. Pred seboj ima celo vrsto težkih ter odgovornih vprašanj. Same razmere v Jugoslaviji so dovolj zapletene, zlasti po znanih izjavah novega zveznega predsednika predsedstva Borisa Jovića z grožnjami o nujnih ukrepih za varnost in stabilizacijo v državi. Politično vodstvo republike Slovenije je sicer že dovolj jasno in odločno odgovorilo na vse to, tudi v ozki povezavi z novim hrvaškim političnim vodstvom.

Ob vsem tem pa bi se tu radi za trenutek pomudili ob problemu novih odnosov med matico in zamejstvom. Znano je, da sedi v Peterletovi vladi tudi novi minister za Slovence izven matične države (zamejstvo in zdomstvo), ki je dr. Dular, priznan slavist in jezikoslovec. Ni še popolnoma jasno, kakšna bo vloga in funkcija tega novega vladnega resorja. Že samo dejstvo, da je prišlo do ustanovitve tega ministrstva, pa je za vse nas izredno pomembno in vzpodbudno. S tem je namreč novo slovensko politično vodstvo, izšlo iz vrst demokratičnih strank, zbranih v koaliciji Demosa, pokazalo, da čuti osnovno potrebo po večjem in na vladni ravni zasnovanem odnosu do manjšin in zdomstva. Zato bodo morale tudi naša politična in druga predstavništva resno zagrabit za ponujeno roko in se temeljito vključiti v novi proces odnosov — matica — zamejstvo.

Dosedanji odnosi med matično uradno Slovenijo in zamejskimi predstavništvi so sicer zadnja leta potekali v korektnih okvirih in vsaj načelnem priznanju pluralistične podobe manjšine. Jasno je, da so sicer morda po drugačnih kanalih še vedno privilegirali bolj en del, to je levičarski, ki je nedvomno imel vsa povojna leta preferencialne odnose z Ljubljano. Danes bo tudi tu moralo nujno priti do korenitih sprememb. Slovenci v zamejstvu morajo postati dejansko v vsem enaki v stikih in v ravnanju od strani matične države. Treba bo vse to vzpostaviti tudi med manjšino samo, kjer ne bo, recimo, le ena krovna organizacija gospodovala oziroma imela monopol nad stiki in vsem drugim, kar je s tem v zvezi.

Zato se moramo vprašati, kako uvesti dejanski pluralizem v teh odnosih in ob upoštevanju matične države. To je seveda valutacija novih odnosov matica — zamej-

dalje na 3. strani ■

Italija in narodne manjšine v Evropi

Italijanski zunanji minister De Michelis bo 5. junija poročal v Kjöbenhavnu o vsebini svojega predloga za ureditev manjšinskega vprašanja v Evropi. V Kjöbenhavnu se bodo zbrali predstavniki evropskih držav, Kanade in Združenih držav, se pravi vseh držav, podpisnic znane Helsinške listine. Gre za vse evropske države, razen Albanije. Te države sestavljajo Konferenco za varnost in sodelovanje v Evropi. Italijanski zunanji minister je pred dnevi naslovil na vse države, članice omenjene konference, pismo, v katerem podaja temeljne smernice »listine o pravicah narodnih manjšin« v Evropi. Italijansko pobudo so že podprli predstavniki Avstrije, Jugoslavije, Madžarske in Češkoslovaške, ki so se bili pred dnevi zbrali na Dunaju, oziroma Bratislavi.

Glavni namen italijanske pobude je urediti vprašanje narodnih manjšin, ki je postalo aktualno zlasti po spremembah na Vzhodu, kjer je prišlo tudi do nasilja in hudih neredov.

Zunanji minister De Michelis upošteva tri vrste narodnih manjšin in zato tudi predvideva tri oblike zaščite njihovih pravic. Minister uvodoma ugotavlja, da je narodnostno vprašanje ponovno postalo silno kočljivo, saj ga je prej v Vzhodni Evropi dušil totalitarizem. Zato grozi nevarnost velikih narodnostnih konfliktov, o katerih je do zdaj marsikdo mislil, da so bili za vedno odstranjeni. Italijanski zunanji minister poudarja, da je treba na novo urediti narodnostno vprašanje v Evropi, ne da bi se spreminjale državne meje in ne da bi prišlo do velikih migracij ali selitev prebivalstva. Težiti je treba za načelno ureditev vprašanja narodnih manjšin, pri čemer je treba predvsem v samo pojmovanje demokracije vključiti zaščito narod-

ne identitete znotraj vsake države. Gre dejansko za izoblikovanje listine o pravicah narodov, narodnostnih skupnosti in posameznikov. Gre dalje za izoblikovanje sistema jamstev pred vsakršno obliko diskriminacije ali asimilacije.

Listina o pravicah narodnih manjšin bo predstavljala predvsem politično obvezo, a utegne postopno postati tudi pravno obvezujoča. Italija meni, da lahko spregovori jasno besedo o tem vprašanju, ker da je tako uredila vprašanje južnotirolske manjšine, da to ureditev marsikdo smatra za vzor v političnem in pravnem pogledu.

Zunanji minister De Michelis predvideva v svoji listini tri ravni zaščite. Večnarodne države morajo zajamčiti narodom, ki jih sestavljajo, pravico do samoodločbe, seveda ob spoštovanju ozemeljske celovitosti. Pri tem prihajajo predvsem v poštev ustavni modeli konfederativne ali federativne narave. Druga raven zaščite je predvidena za tiste narodnostne skupnosti, ki so sicer manjšine v lastnih državah, a predstavljajo večino na ozemljih, kjer bivajo. Za te narodnostne skupnosti je treba predvideti široke oblike avtonomije in samouprave. Narodnostne skupnosti, ki so v manjšini na ozemlju, kjer živijo, morajo uživati zaščito lastne identitete. Zajamčiti jim je treba tudi pravico do uporabe jezika v javnosti.

Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki se bo začela 5. junija v Kjöbenhavnu, se bo končala proti koncu tega leta. Italija se bo med razpravo zavzemala za izoblikovanje in uveljavitev sistema jamstev, ki naj omogoči, da pridejo do polnega izraza narodnostna identiteta ter kulturne in verske značilnosti vsake posamezne narodne manjšine.

V BARCELONI TUDI SLOVENCİ IZ ITALIJE

V Barceloni je bil pred dnevi drugi glavni zbor konference zahodnoevropskih narodov brez države »Confeo«. Gre za organizacijo, ki je imela svoje prvo veliko zborovanje prav tako med Katalonci v Španiji leta 1985. Organizacija si prizadeva za pravice narodnih in jezikovnih manjšin, za Evropo enakopravnih narodov, za solidarnost med narodi brez države in manjšinami. Letošnji zbor je privabil v Barcelono celo vrsto predstavnikov narodnostnih skupnosti, gostov in opazovalcev, saj je imel na dnevnem redu odobritev vesoljne izjave o kolektivnih pravicah narodov.

Na zasedanju so bili tudi Slovenci. Med delegati so bili deželni tajnik Slovenske

skupnosti Ivo Jevnikar, Ferruccio Clavara ter Renzo Matelič za gibanje ljudskih demokratov iz Benečije. Med udeleženci je bil tudi poslanec Stranke demokratične prenovne Peter Bekeš. Iz Italije so bili v Barceloni prisotni še predstavniki drugih manjšin ter jezikovnih skupnosti.

Na stanje naše narodne skupnosti je po kratkem pozdravu v slovenščini (v angleščini predloženo besedilo so simultano prevajali v štiri jezike) opozoril deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. Omenil je prizadevanja Slovencev v Italiji za enakopravnost, zaščito in naravni razvoj, še posebej pa je prisotne opozoril na

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 3. junija, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci«, drugo radijsko glasbeno srečanje otrok naše dežele; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Ciril Kosmač: »Prazna ptičnica«; 14.38 V studiu z vami: Sergej Verč; 17.00 Sport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 4. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Stirinajst mest, štirinajst sanj; 12.40 The Philippines Madrigal Singers iz Dilimana; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Srečanje z novo pesmico«; 15.00 V Evropo in nazaj, manjšinski potopis; 16.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Andrew Schenck; klarinetist Alojz Zupan; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.21 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 5. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Biti človek; 12.40 Mešani zbor Oberwalliser Vokalensemble iz Beckenrieda v Švici; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi A. Schenck; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.22 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 6. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Mešani zbor Collegium Technicum iz Košic na Slovaškem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Črno na belem«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Godalni kvartet Glasbene matice v našem studiu: violinista Zarko Hrvatič in Jagoda Kjuder, violist Marko Bitežnik, violončelist Peter Filipičič; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.24 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 7. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Bela pravljica in druga poglavja iz Zvezdnatih noči; 9.40 Sanje se nadaljujejo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Nič ni za človeka nemogoče«; 12.40 Akademski mešani zbor univerze v Szczecinu na Poljskem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Jugoslavija 1941-1945; 16.00 Mednarodno tekmovanje mešanih in dekljskih zborov; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.21 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 8. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 Cigani ne kradejo pesmi; 9.50 Orkestralna glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Protagonisti slovenske kinematografije; 12.40 Mešani zbor Collegium Musicum iz Haskova v Bolgariji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Spoznavajmo svet!«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 V svetu starih glasbil; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Scipio Slataper: »Moj Kras«; 17.22 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 9. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Pianist Nikita Magaloff; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Modre dalje; 12.40 Ženski zbor Collegium Musicum iz Haskova v Bolgariji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro ...« — Oddaja iz Benečije, Režije in Kanalske doline; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vozlišča; 18.00 Jadranka Tavčar: »Idealni zakon«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Lojze Peterle o spravi

V soboto, 26. maja, je bila v opatijski cerkvi v Vetrinju pri Celovcu spominska maša in komemoracija žrtev tragičnih dogodkov iz maja 1945, ko so angleške vojaške oblasti izročile novi partizanski oblasti v Jugoslaviji več tisoč pripadnikov domobranskih vojaških enot in tudi civilistov. Vrnjene je v veliki večini primerov čakala nasilna smrt v taboriščih na Teharjih in v Zasavju ter v Kočevskem Rogu.

Teh tragičnih dogodkov in žrtev so se spomnili z mašo zadušnico. Daroval jo je, ob somaševanju številnih drugih duhovnikov, ljubljanski pomožni škof Jožef Kvas, ki je sam kot novomašnik v isti opatijski cerkvi pred 45 leti doživel tiste tragične dni. V Vetrinju se je v soboto zbrala številna množica, med njimi sta bila tudi Lojze Peterle, predsednik slovenske vlade in zunanji minister dr. Rupel. Celovško škofijo je zastopal kancler Michael Krištof, prisoten pa je bil tudi slovenski državnozborni poslanec na Dunaju Karel Smolle.

Po občuteni liturgiji je bila na dvorišču vetrijske samostanske zgradbe komemoracija z recitacijami, petjem mešanega zbora Gallus in govori. V slovenskem tisku je še zlasti odmeval nastop predsednika vlade Peterleta, ki je komemoracijo v Vetrinju sicer obiskal v zasebni obliki, vendar pa je to bila priložnost, da je poudaril, da bo slovenska vlada v imenu sprave storila vse, tako za dostojanstvo mrtvih kakor za sožitje živih. »Napovedovali so revanšizem, je dejal Peterle, državljansko vojsko, ne vem kaj še vse — in nič od

tega se ni zgodilo in zagotavljam vam, da se tudi ne bo.« Predsednik slovenske vlade je nadalje izrazil misel, da je želja vlade »odpreti domovino vsem, ki jo imajo radi«. Ob tem pa da bi proces sprave zajel tudi Slovence po svetu. Istočasno se je Peterle zavzel tudi za dobre odnose s sosedi na Severu in na Zahodu ter da bi se razjasnila preteklost.

Na vetrinjski komemorativni slovesnosti so kot govorniki nastopili še predsednik Katoliškega delovnega odbora dr. France Verbinc iz Celovca, pobudnik spominskih slovesnosti ob »lipi sprave« na ljubljanskih Žalah odvetnik Stanislav Klep in predsednica Slovenske dekljske organizacije iz Argentine Ivana Tekavec.

Peterletov obisk na Koroškem je bil tudi priložnost za srečanje s koroškim deželnim glavarjem Haiderjem. V razgovoru sta oba izrazila željo, da bi se odnosi med narodoma izboljšali in da ne bi gledali na nezaupanjem drug na drugega. Obravnavala sta tudi vrsto gospodarskih vprašanj, med drugim problem zaprtja jedrske elektrarne v Krškem. Haider in Peterle sta se dotaknila tudi vprašanja bodoče Evrope. Koroški deželni glavar je zagovarjal stališče o uresničevanju Evrope regij, Peterle pa je obrazložil pogled slovenske vlade o uresničevanju načrta Evrope narodov.

Lojze Peterle je s Koroškega odpotoval na Bavarsko, kjer je bil v ponedeljek, 28. t.m., na svojem prvem uradnem obisku na tujem. Srečal se je s predsednikom Bavarske dr. Streiblom.

Milovan Djilas naj se rehabilitira

Beograjska Borba piše, da je skupina osmih jugoslovanskih generalov v pokoju zahtevala, naj se Milovanu Djilasu vrnejo vsa odlikovanja in naj se prekliče sklep o njegovi degradaciji. Milovan Djilas bi torej moral spet dobiti čin generala. Še pred nekaj meseci je bil Djilas za jugoslovanske voditelje izdajalec, danes pa skupina generalov zahteva njegovo popolno rehabilitacijo. Generali v svoji vlogi trdijo, da sta degradacija in odvzem odlikovanj predvidena v jugoslovanski zakonodaji le za primer izdajstva, ne pa za ideološke ali filo-

zofske razlike. Djilas dejansko ni zagrešil ničesar drugega, kot da je zahteval, naj se država in socializem usmerita v demokracijo in naj se uveljavijo v Jugoslaviji politične in gospodarske svobode, ki smo jim priča v zadnjih mesecih.

Milovan Djilas je star 79 let in je bil zaradi svojega pisanja — objavil je namreč več knjig — seveda v tujini, obsojen na 13 let ječe, kjer je preživel devet let. Bil je tudi izključen iz Zveze komunistov Jugoslavije. Takoj po vojni pa so ga mnogi smatrali za Titovega naslednika.

V Barceloni tudi Slovenci iz Italije

■ nadaljevanje iz strani 1

vladni osnutek zaščitnega zakona za Slovence in pri tem navedel temeljne kritike na račun tega besedila. Poudaril je, da si Slovenci prizadevamo, da bi se zakonski osnutek izboljšal, računamo pa na solidarnost ostalih narodnih skupnosti. Ferruccio Clavara je v svojem posegu omenil novosti v Sloveniji, še posebej pa je opozoril na probleme Benečije in se zavzel za skupno gospodarsko povezovanje manjšin.

V sklopu poročil o položaju v Vzhodni Evropi je nastopil tudi Peter Bekeš, ki je spregovoril o tem, kako je v Sloveniji prišlo do prehoda iz političnega monizma v

politični pluralizem po mirni poti. Govoril je tudi o manjšinski problematiki in kritiziral osnutek nove slovenske ustave, ki ga je pripravil Demos, češ da premalo ščiti manjšine.

Delo je potekalo v štirih delovnih komisijah, ki so obravnavale preosnovno evropskega tržišča in posledice za gospodarstvo narodov brez države. Druga komisija je obravnavala samoodločbo in skupinske pravice narodov, tretja vprašanje povezovanja evropskih kultur ter zadnja odnosov Sever - Jug. V nedeljo, 28. t.m., so udeleženci zbora »Confeco« odobrili vesoljno izjavo o kolektivnih pravicah narodov.

Kaj je rekel Borisav Jovič

Predsednik predsedstva Jugoslavije Jovič je na zasedanju zvezne skupščine Jugoslavije ob prisotnosti drugih članov predsedstva in vlade govoril o političnih in varnostnih razmerah v državi ter o ukrepih, ki naj bi jih sprejeli za rešitev doslej najhujše krize v državi. Dejal je, da so politične razmere v državi kaotične in da ogrožajo uresničevanje gospodarskih reform. Poudaril je, da predsedstvo zahteva, naj se načrtovane preosnove izvedejo na miren in omikan način. Pri tem predsedstvo ne jemlje v poštev ne uvedbe izrednega stanja ne razveljavitve večstrankarskih volitev.

V odobritev skupščini je Jovič posredoval 13 točk okvirnega programa. Zavzel se je predvsem za pospešitev politične preosnove z odobritvijo sprememb zvezne ustave. Posamezne republike in pokrajine ne morejo na lastno roko in mimo uveljavljenega postopka — je dejal — spreminjati odnosov v federaciji. Za stabilizacijo političnih odnosov in za novo obdobje razvoja države je potrebna uresničitev celotnega načrta gospodarske in politične preosnove. Nujno je, da se s političnimi in pravnimi sredstvi prekine praksa, da po republikah in avtonomnih pokrajinah sprejemajo zakone, ki so v nasprotju z ustavo in zveznimi zakoni. Jovič je pozval vse pristojne organe, naj zagotovijo spoštovanje ustave in zveznih zakonov.

Predsedstvo Jugoslavije meni, kako je nesprejemljivo, da se z enostranskimi odloki, sprejetimi izven uveljavljenega ustavnega postopka, ogrožata suverenost in celovitost Jugoslavije. O spremembah ustave so možna pogajanja, a le po predvidenem postopku. Predsedstvo bo dalo pobudo za odpravo težav pri reševanju temeljnih vprašanj ustavne prihodnosti države. V ta namen bo imelo razgovore z republiškim vodstvi. Če bodo politične razmere v državi tako zahtevale, je naglasil, bo treba v skladu z ustavo z zakonom urediti pravico do samoodločbe — vključno s pravico do odcepitve. Zavzel se je nadalje za učinkovitejše delo ustavnega sodišča. Tudi ob dosedanjih izkustvih večpartijske organizacije se mora večstrankarski sistem urediti s primernim zakonom, ki naj prepreči pojave neustavnega in nezakonitega delovanja. Zagotoviti je treba popolno javnost dela strank in njihovega financiranja ter onemogočiti nezakonito pridobivanje sredstev iz tujine.

Medtem ko pišemo, Mihail Gorbačov zaključuje svoj kratki obisk v Kanadi, v Washingtonu pa je že vse pripravljeno za novi vrh Gorbačov - Bush.

Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"

V Beogradu bolj spravljivi?

Dopisnik italijanske tiskovne agencije ANSA v Beogradu Martelli piše, kako se zdi, da se politika jugoslovanskih komunistov približuje stališčem slovenskih in hrvaških tovarišev. V soboto, 26.5., se je v Beogradu končal 14. izredni kongres Zveze komunistov Jugoslavije, ki se je bil prekinil pred štirimi meseci, potem ko so kongresno dvorano zapustili delegati iz Slovenije. Italijanski časnikar pravi, kako beograjski komentariji poudarjajo, da so bili nastopi komunističnih delegatov na kongresu v skladu s smernicami, ki so jih zagovarjali svojčas slovenski in hrvaški delegati in ki so pred štirimi meseci naleteli na odločen odpor delegatov iz ostalih jugoslovanskih republik. Samo v nekaj urah razprave se je celotna stara partijska struktura zrušila, tako da je bila ustanovljena posebna komisija, ki bo pripravila kongres Demokratične reforme in preнове.

Kongres se bo začel 29. septembra v Beogradu. Delegati, ki so bili na zaključku izrednega kongresa, niso polemizirali s stališči slovenskih, hrvaških in makedonskih delegatov, ki jih ni bilo v dvorani, a so se

izrekli za ustanovitev takšne stranke, ki se bo zavzemala za demokratizacijo in za takšno obliko odnosov med člani iz različnih republik, ki bo temeljila na enakopravnosti in neodvisnosti. Na kongresu je bil tudi govor o odpravi demokratičnega centralizma v partiji, zaradi česar je prišlo svojčas do hudih sporov na zvezni ravni. Tudi srbski delegati in delegati jugoslovanske ljudske armade zdaj soglašajo, da se je načelo demokratičnega centralizma preživelo, in da je treba odslej uveljavljati demokratično enotnost. To pomeni, da je treba temeljna vprašanja urejevati s soglasjem in ne z večino. Dopisnik tiskovne agencije ANSA na koncu pravi, kako si jugoslovanski komunisti prizadevajo, da bi ustanovili novo jugoslovansko levico, ki bi bila sposobna zaustaviti napredovanje desnice in ki bi bila sposobna tudi zaščititi pridobitve zadnjih 45 let. Na kongresu je po mnenju italijanskega dopisnika na splošno vladala želja po spravi tudi s komunisti iz severnih predelov države. Jasno pa je prišla do izraza odločna volja, da se ohrani ozemeljska celovitost jugoslovanske države.

Papež je bil na Malti Zagate našega jezika

Zaključil se je tridnevni pastirski obisk papeža Janeza Pavla II. na Malti. Tu se je srečal tudi z večjo skupino izobražencev, katerim je govoril o poslanstvu, ki naj ga ima otočje Malte. To naj po papeževih besedah postane svetišče miru in bratstva med različnimi narodi. Papež je govoril o novem razdobju človekovih pravic v Evropi, pri čemer je opozoril na najnovejše dogajanje na Vzhodu. Od prebivalcev Malte je zahteval spravo v političnem in tudi osebnem pogledu ter se je zavzel za globlje razumevanje družbenih in verskih problemov. Ponudil je roko sprave muslimanom na južnih obalah Sredozemskega morja ter opozoril na skupno delo za socialno pravičnost, za mir in za resnično versko svobodo.

Janez Pavel II. je maševal na velikem trgu na Malti, kjer se je za to priložnost zbrala ogromna množica. Šlo je za prvi obisk rimskega škofa in poglavarja katoliške Cerkve na Malti.

MATICA IN ZAMEJSTVO — DANES

■ nadaljevanje s 1. strani

stvo, ki jih bo treba analizirati in strokovno poglobiti. Zato je jasno, da moramo zahtevati in pričakovati (za razliko od prej) enakovredno ravnanje z vsemi komponentami manjšine, a brez kakih novih privilegijev za eno plat zamejstva. Prepričani smo, da bo nova oblast v republici Sloveniji to znala upoštevati in tako vzpostaviti pravilne, demokratične in paritetne odnose z manjšino na vseh ravneh! Na nas pa je, da bomo to znali prikazati in ne zamuditi političnega trenutka, v katerem danes živimo.

a. b.

NJIH ALI NJE SEM VIDEL?

Slovnica je pa res nekaj dolgočasnega! Mogoče zato, ker učitelj zanimivih pravil ne zna prikazati tako, kakor zaslužijo, ali pa zavoljo neprestanega iskanja sklonov, zaimkov, dovršnih in nedovršnih glagolov, ločil, posebno vejice, in ne vem, česa še! Oho, kaj pa trdim?! Danes v šolah ni več »slovnicih ur«, domačih nalog se ne sme pisati zaradi preobremenitve učencev, šolske naloge pa se pišejo le, če s tem soglašajo dijaki (sicer jih ni v šolo!). Kaj pa poprava? To je posebno kočljivo vprašanje ...

V sporočilu staršem se je v neki šoli zapisalo: Dijaki terjajo, da bi ob podeljevanju nagrad (dan varčevanja) tudi njih vprašali za mnenje. V drugem pa spet: Ta miselnost je značilna za njih ... V nekem listu je ondan bil takle stavek o nameravanih podražitvah bencina: Skoraj vsi pa v njih vpletajo podražitev davčnih dajatev.

Kaj pravi o tem slovenska slovnica? V 4. sklonu množine rabimo za 3. osebo osebnih zaimkov *oni*, *one*, *ona* v poudarjeni obliki *nje*, v nepoudarjeni *ih*. Torej: Dijaki želijo, da bi tudi *nje* vprašali za mnenje. Ta miselnost je značilna *zanje*. Skoraj vsi pa *vanje* (cene) vpletajo *zvišanje* davčnih dajatev (te se seveda ne morejo podražiti). Še kak zgled: *Nje* sem spoznal že lani, *nje*ga šele letos (poudarjena raba). Videl sem *jih* ob jezeru (nepoudarjeno).

Za enozložnimi predlogi uporabljamo nepoudarjeno obliko *nje*. To s predlogom povezujemo v celoto, naglas pa ostane na predlogu: *nanje*, *zanje*, *prednje*, *mednje*, itd. Padal je *prednje* in jih prosil odpustanja. Tolovaj Mataj se je skrivaj vrnil *mednje*.

R. Petaros

V Nabrežini za kontinuiteto

V ponedeljek, 28. maja, se je sestel širši sekcijski odbor Slovenske skupnosti za Devin Nabrežino, da bi proučil izid zadnjih volitev in predvsem možnosti nadaljnjega upravljanja občine.

Sekcijski tajnik Terčon je v svojem izčrpnem poročilu opozoril na izredni uspeh Ssk, ki je postala številčno druga najmočnejša politična skupina in, kar je še najvažnejše, ima zdaj v svoji sredi veliko večino slovenskih volivcev. To je brez dvoma posledica vztrajnega, dolgoletnega in resnega dela tako na organizacijskem področju kot tudi pri upravljanju občine. Slovenska skupnost si je tudi v zelo težkih pogojih, ko ni razpolagala z zadostno večino v občinskem svetu, vztrajno prizadevala — in v veliki meri ji je to tudi uspelo — da bi uresničila vse programske predvolilne obveznosti. Občinska uprava si ni pomišljala prevzemati tudi najodgovornejše odločitve in prav ta odločnost, ki je bila pogosto tarča opozicije, je gotovo bistveno pripomogla k volilnemu uspehu. Ljudje, zlasti domačini, so naveličani prazne demagogije in znajo ceniti resno in odgovorno delo upraviteljev. Sekcijski tajnik se je ob koncu svojega poročila zahvalil vsem, ki so pripomogli k uspehu stranke, zlasti izvoljenim občinskim svetovalcem; še posebej je podčrtal izredni osebni uspeh župana Brezigarja. Izrekel je priznanje starim in novim volilcem, ki jih Ssk ne bo razočarala.

V daljši diskusiji, v katero je poseglo veliko število odbornikov, je bila poudarjena potreba po stalni in učinkovitejši povezavi izvoljenih z bazo, ki naj bo stalno informirana ter naj aktivno sodeluje pri vseh važnejših odločitvah. Ob koncu seje so bile soglasno oblikovane smernice za nadaljnje delo: Slovenska skupnost zahteva, naj bodoča občinska uprava temelji na trdni večini in naj nadaljuje z že začetim

delom. Zato je potrebno, da se upošteva volja volilcev, ki so zelo jasno pokazali željo po kontinuiteti. Tudi iz tega razloga predlaga Slovenska skupnost za župana Bojana Brezigarja, ki je znal pet let učinkovito voditi občinsko upravo in mu je na volitvah potrdilo zaupanje izredno veliko število volivcev. Kar pa zadeva program, je Slovenska skupnost mnenja, da mora bodoča občinska uprava temeljiti na kontinuiteti pri izvajanju velikih načrtov in reševanju konkretnih problemov v vseh vaseh občine. Vprašanje sožitja in razvoja naj bi ostalo torej ključnega pomena tudi za bodočo upravo.

Ob koncu je bila izvoljena delegacija, ki bo vodila pogajanja za novo upravo. Poleg tajnika Terčona so v delegaciji Bojan Brezigar, Martin Breclj in dr. Drago Legiša. Za načelnika svetovalske skupine je bil potrjen Martin Breclj.

SVETOVALEC BREZIGAR POSREDUJE

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je naslovil na deželni odbor vprašanje v zvezi z zadržanjem ustanove IRRSAE, ki zavrača prošnje v slovenskem jeziku. V svojem vprašanju Brezigar opozarja, da ni nobenega zakonskega ukrepa, ki bi izrecno zahteval, da so zadevne prošnje napisane v italijanščini ali opremljene z uradnim prevodom, ki bi šel na stroške predlagatelja. Sodstvo je po drugi strani že večkrat priznalo predstavnikom priznanih manjšin pravico do uporabe lastnega jezika pri njihovih odnosih z javno upravo. Zato se predstavnik Slovenske skupnosti obrača na deželni svet, naj bi v odgovor na zadržanje zavoda IRRSAE ponovno potrdil to pravico manjšine in povabil ustanovo, naj sprejme slovenske prošnje.

Večer o varstvu slovenske kulturne dediščine

V Društvu slovenskih izobražencev je bilo v ponedeljek, 28. t.m., na sporedu predavanje prof. Matjaža Puca, vodje pred kratkim ustanovljenega slovenskega verskega muzeja v Stični. Muzej že sedaj nudi obiskovalcem številne zanimivosti, redkosti in dragocene umetnine, ki pričajo o slovenski verski zgodovini.

Matjaž Puc je občinstvo opozoril na dejstvo, da je stanje kulturne dediščine na Slovenskem izredno slabo. Po drugi svetovni vojni je namreč prišlo do načrtnega uničevanja vseh tistih zgodovinskih objektov, ki niso bili v skladu z vladajočo ideologijo. Najhujša usoda je doletela prav verske spomenike, ki pa so najznačilnejša kulturna dediščina našega naroda. Na Slovenskem je približno 2800 cerkva.

Predavatelj je svoj poseg opremil s številnimi konkretnimi in zgodovinsko dokazanimi primeri o uničevanju naše kulturne dediščine. Na Kočevskem je vladajoči režim na primer hotel dobesedno izbrisati

vse, kar je spominjalo na vero, in tako do zadnjega kamna uničil večino cerkva in celo nagrobne spomenike. Tudi razlašanje je bogatemu kulturnemu premoženju našega naroda povzročilo nepopravljivo škodo. Matjaž Puc se je v svojem predavanju dotaknil tudi grajske dediščine, ki v Sloveniji dejansko ne obstaja več. Mnogo gradov so uničili že med drugo vojno, drugi pa so počasi propadli, ker država ni dala na razpolago sredstev za njihovo obnavljanje. Edina bogata kulturna dediščina, ki se je torej v Sloveniji še ohranila, je torej pretežno religioznega značaja. Cerkve pa se danes obnavljajo le s prispevki vernikov, večinoma starejših in upokojenцев. Prav ti vzdržujejo na Slovenskem to, za kar bi moral skrbeti celotni narod, je poudaril Puc. Ob koncu srečanja v Društvu slovenskih izobražencev je gost nainizal nekaj podatkov o novem verskem muzeju v Stični. Večer se je zaključil s pogovorom med predavateljem in publiko.

NAGRADA IZ SKLADA DUŠANA ČERNETA MARIJINI DRUŽBI

V dvorani Marijinega doma v ulici Ri sorta v Trstu je v nedeljo, 27. 5., vladalo prijetno domače in hkrati svečano razpoloženje ob podelitvi nagrade iz sklada Dušana Černeta Marijini družbi »Marije mi-lostljive« v Trstu. Po uvodnem pozdravu duhovnega voditelja Maria Gerdola je šaša Martelanc kratko uokviril slovesnost in orisal poslanstvo Sklada, ki je bil ustanovljen pred 15 leti. Ob podelitvi je poudaril, da hoče sklad s tem priznanjem, ki ga podeljuje s pomočjo prispevka Openske hranilnice in posojilnice, izraziti hvaležnost zelo ugledni in zaslužni ustanovi, ki že 90 let deluje v Trstu in je v soglasju z načeli slovenstva, krščanstva in demokracije, se pravi vrednot, ki so bile drage javnemu in kulturnemu delavcu Dušanu Černetu, po katerem nosi Sklad ime.

Sklicujoč se na te vrednote je letošnjo nagrado utemeljil prof. Zorko Harej. Poudaril je, da Marijina družba, tako danes kot v preteklosti prireja srečanja in prireditve in da je s svojim delovanjem med slovenskimi dekleti in ženami, ki so prihajale služiti v Trst, pomagala, da se niso od-tujile in izgubile. Tako je izrazil mnenje, da Marijina družba uresničuje načelo, naj se krščanstvo odraža tudi v dejanjih, v do-brih delih, v pomoči bližnjemu in reševanju socialnih problemov. Vrednota demokracije pa se v delovanju Marijine družbe iz Trsta, je dejal prof. Harej, odraža pred-vsem v spoštovanju in strpnosti.

Na slovesnosti, ki sta se je udeležila tudi bivši duhovni voditelj Marijine družbe dr. Prešeren in zastopnik Openske hranil-nice prof. Petaros, sta nastopila moški in mešani pevski zbor od Novega svetega Antona v Trstu, ki ju vodi Edi Racc.

TEŽAVE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Zaostritev odnosov med Krščansko de-mokracijo in socialisti v tržaški pokrajini povzročča hude težave v peterostrankarski koaliciji, ki vodi tržaški občinski svet. Za-pletenost položaja je prišla do izraza v po-nedeljek, 28. t.m., na razvejani seji trža-škega občinskega sveta, na kateri večina ni prodrla v zvezi z dvema resolucijama. Notranje nesoglasje je bilo še posebej o-čitno ob resoluciji, ki so jo predložili ko-munisti in s katero so zahtevali odložitev razprave o splošnem načrtu za izkorišča-nje območja sinhrotrona pri Bazovici. Na-črt je predložil socialistični odbornik za urbanistiko Cecchini. Za odobritev resolu-cije, ki je zahtevala odložitev razprave, bodisi ker je načrt še nepopoln, kot tudi ob dejstvu, da o njem ni razpravljal vzhod-nokraški rajonski svet, so se izrekli sveto-valci komunistične partije, Slovenske skup-nosti pa tudi Liste za Trst in misovske stranke. Za resolucijo se je izreklo enako število svetovalcev kot proti.

»ŠESTICA« OSTANE

Proge tržaškega avtobusa številka 6, ki povezuje Barkovlje s Svetim Ivanom, ne bodo spremenili. To je sporočil sam pred-sednik tržaškega konzorcijalnega prevoznega podjetja Rotondao. Več kot 5 tisoč občanov je namreč podpisalo protest proti načrtu, da bi dosedanjo progo skrajšali.

Prejeli smo

PISMO UREDNIŠTVU

Spoštovano uredništvo, podpisana se oglašam v pojasnilo na pismo uredništvu Primorskega dnevnika izpod peresa Danice Smotlak na velikonočno soboto, 14. aprila 1990.

Ze naslov zahteva določeno opazko. Zakaj gospa Danica čuti dolžnost braniti oziroma opravičevati KD Primorsko glede na krivice, ki so bile storjene Slovenskemu šopku? V brošuri **Otroški pevski zbor Slovenski šopek** ni nikjer naveden »grešnik«, vsaj trikrat je pa le bežno omenjen »greh«. Čemu se je »grešnik« sam oglasil?

Gospa Danica v pismu uredništvu pravi, »da so nekatere trditve v brošuri netočne in terjajo zato pojasnitve«. Odgovor: Ljudje smo pač zmotljivi; lahko bi bila zapisana katera omembe vredna netočnost, a brošura ni bila sestavljena po varljivem spominu, temveč po podatkih iz sprotnih zapiskov in kroniki.

Glavna vsebina mojega odgovora na pismo gospo Danice se pa nanaša na prepoved Slovenskemu šopku glede uporabe prostorov v srenjski hiši, na trditve, da si omenjene prostore delita le KD Primorsko in PD Mačkolje, ki jih po dogovoru izmenično uporabljata, o pripadnosti Slovenskega šopka, o članstvu tega, o samovoljni lastitvi določenih pravic itd. Vsega ni mogoče pojasniti v razmeroma kratkem pismu. Marsikateri podatek lahko bralec poišče kar v brošuri. Gospo Danici, ki sprašuje, kako in zakaj naj bi bili prostori zabranjeni prav »vaškemu« otroškemu zboru, ki da je »del vseh nas«, torej vseh vaščanov, odgovorjam, da je naš otroški zbor bil last vseh vaščanov le prvih deset let. Od leta 1980 pa OPZ Slovenski šopek, žal, **ni več del vseh vaščanov**. Gospo Danici gotovo ni potrebno razlagati, zakaj, saj sama pravi, da dobro pozna vaško stvarnost. V brošuri stoji skromno, a jasno zapisano na treh krajih, da so nekateri starši tedaj odtegnili svoje otroke od dejavnosti Slovenskega šopka. Začel se je ta osip že ob začetkih obnavljanja KD Primorsko. Lahko bi tu navedla celo, kateri otroci so odšli prej, kateri pozneje. Končno so ostali v zborčku le otroci staršev, ki pripadajo PD Mačkolje. Zato naj gospa Danica od tedaj ne šteje več OPZ Slovenski šopek za povsem vaškega, še manj pa za svojega.

Če pa je pozabila, kako je bilo s tistim »enkratnim« nesoglasjem, ji postrežem s podatki iz tedanjih zapiskov v kroniki.

Ob določanju urnika glede uporabe prostorov v srenjski hiši je bil na skupnem sestanku vodstva obeh društev nekega dne v tednu med 9. in 16. nov. 1980 sprejet sklep, da naj ima OPZ Slovenski šopek vaje v srenjski hiši vsako soboto ob 16. uri, kot je bila dotedanja navada; za komaj nastali dekliški zbor pa naj bi veljalo pravilo, da vadi v srenjski hiši prosto v dneh, ki so na razpolago PD Mačkolje, a po sprotnem dogovoru v dneh, ki pripadajo KD Primorsko.

Nič hudega sluteč, a žal, brez predhodnega dogovora je stopil dekliški zbor Slovenski šopek v nedeljo, 30. nov. 1980 po maši v srenjsko hišo zraven cerkve za kratko vajo pred svojim popoldanskim prvim nastopom na reviji ZCPZ v Trstu. Tedaj je prišlo do določenega incidenta. Gospa Danica se verjetno še spominja, kako je v družbi ostalih odbornikov KD Primorsko sedela pri mizi v spodnjih prostorih srenjske hiše, kako sem jaz po njihovi zahtevi stala ob mizi kot obtoženec pred sodnikom, kako me je mladi predsednik obdeloval, ker da sem stopila v to hišo v nedeljo, ko nimam pravice in kako da imam jaz v lasti ključke, ki da so bili izročeni le obema predsednikoma. Če pa hočem imeti jaz vaje z otroki v srenjski hiši ob sobotah, ki pripadajo društvu Primorsko, je dejal, moram vsakikrat posebej prositi za ključke njega, predsednika, na njegovem domu.

V zgornjih prostorih, v dvorani so pa dekletom tedaj preprečili vajo nekateri fantje, do nedavnega prej celo člani Slovenskega šopka, ki so skakali in topotali po lesenem odru ter kričali: »Ta oder je naš, ta dvorana je naša, to ni vaše...!«

Dekliški zbor se je tedaj umaknil iz srenjske hiše in opravil svojo vajo kar v cerkvi. Pozneje sta dekliški in otroški zbor vadila pogostoma tudi na mojem domu, od koder ni nihče preganjal.

Glede umika v župnijski dom naj pa gospo Danico spomnim, da so se januarja 1981 starši otrok pevcev na lastno pobudo sestali in obravnavali problem uporabe naše skupne srenjske hiše, kamor bi moral imeti vstop tudi Slovenski šopek. Niti predsednik KD Primorsko niti žu-

Fantje izpod Grmade

in

Dekliški zbor Devín

vabijo na

ZAKLJUČNI KONCERT

ki bo v petek, 1. junija, ob 20.30, na dvorišču domačije pri Terčonovih v Slivnem.

V primeru slabega vremena bo koncert v osnovni šoli v Devinu.

pan občine Dolina nista popustila ob upravičeni želji staršev in zborovodje, da bi se smele vršiti vaje nemoteno v srenjski hiši le ob edino ustreznih sobotnih popoldnevih. Sledil je še en zelo razgiban sestanek s starši, z obema predsednikoma in dvema nepovabljenima gostoma, ki sta glede na dotedanje delovanje Slovenskega šopka očitala le napake.

Taki so bili torej vzroki, da sem se **umaknila** v župnijski dom za vaje obeh Slovenskih šopkov. Zanimivo je zdaj prebirati v kroniki leta 1980/81, koliko klevet je bilo izrečenih zlasti na račun otroškega zbora, kaj vse je bilo storjeno, da bi se tedaj zborček razdril. Zato naj gospa Danica nikakor ne trdi, da čuti, da zborček pripada njej in marsikaterim vaščanom, ki so ga skušali tedaj razdreti. Pripada pa gotovo vsem tistim staršem, ki redno vključujejo svoje otroke v to našo pevsko skupnico, ker vedo, da gre do vse žrtve v ta namen v prvi vrsti v korist njihovim malčkom.

Za zaključek še to. Prav nič me ne veseli pogrevanje nekdanjih zdrah, a sem bila prisiljena odgovoriti na pismo gospo Danice Smotlak, ki mi očita, da širim krivične vesti. Če ji ni zdaj postreženo dovolj, ji lahko natrosim še celo vrsto podatkov, ki so bili, kot sem že prej povedala, tedaj sproti beleženi v kroniki.

S spoštovanjem

Ljuba Smotlak

Za slovenske napise

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Brezigar je pred dnevi naslovil na deželni odbor vprašanje glede dvojne mere, ki jo je deželna uprava pokazala pri nameščanju obcestnih napisov v opozorilo izletnikom in mimoidočim, naj spoštujejo in čuvajo gozd. Brezigar ugotavlja, da so bile ob državni cesti števil. 55 v doberdobski občini nameščene table z dvojezičnim napisom »Difendiamo la foresta — Čuvajmo gozd«, ob državni cesti 202 pri Opčinah pa so postavili table z izključno italijanskim napisom. Sprašuje se, zakaj ni deželna uprava namestila dvojezičnih napisov tudi na tržaškem Krasu, še posebej, ker to določa Londonski memorandum in ker to področje upošteva tudi zakonski osnutek ministra Maccanica ter se tega pravila držijo številne druge javne ustanove, med katerimi samo obrambno ministrstvo, ki dosledno objavlja dvojezične razglase za nabor.

VEČER DSI V TRSTU

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 4. junija, na predavanje zgodovinarja dr. Branka Marušiča o »Pobudah za osvetlitev dramatičnih dogodkov v maju 1945«. Predavanje bo v Peterlinovi dvorani v Donizetijevi ulici s pričetkom ob 20.30.

Potrjena župana na Goriškem

Na umestitveni seji novega občinskega sveta v Števerjanu je bil minulo sredo, 23. t.m., ponovno izvoljen za župana Ivan Humar, nosilec liste Občinske enotnosti. Na seji so izvolili tudi efektivna odbornika, to sta Silvan Cibini in Rudi Korsič, za člana suplenta pa sta bila izvoljena Rihard Mizerit in Florjan Planinšček. Trije svetovalci Slovenske skupnosti so v opoziciji, v njihovem imenu je Hadrijan Corsi izrazil upanje, da bo v prihodnji mandatni dobi mogoče konstruktivno sodelovanje v korist vseh občanov.

Tudi v Doberdolu ni sprememb v vrhu občinske uprave. Na ponedeljkovi (28. t.m.) prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta je bil potrjen za župana Mario Lavrenčič, ki nastopa tako svoj tretji mandat. Doktor Lavrenčič je bil izvoljen na

listi Občinske enotnosti. Tudi v tej občini je Slovenska skupnost v opoziciji. Načelnik svetovalske skupine te stranke Maks Gergolet se je v svojem posegu zahvalil volilcem in se zavzel za večje sodelovanje v upravljanju občine. Napovedal pa je, da bo narodnostna problematika stalno predmet prizadevanja svetovalske skupine Slovenske skupnosti.

—o—

Predsednik republike Cossiga je postal predmet kritik pri nekaterih sodnikih, ki mu zamerijo, da je poklical na pogovor na Kvirinal državne pravdnike s Sicilije v zvezi z domnevnim arhiviranjem mafijskih političnih zločinov. O tem je večkrat javno govoril bivši župan v Palermu Leoluca Orlando.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

O zadnji številki »Naših razgledov«

Pred nedavnim je v Ljubljani izšla največja številka »Naših razgledov«, 14-dnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja. V njem lahko preberemo vrsto zanimivih člankov, ki so posvečeni predvsem sodobnim problemom v Jugoslaviji, po prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji in na Hrvaškem.

Univerzitetni profesor Boštjan Markič iz Ljubljane piše o dilemah in perspektivah jugoslovanske federacije. Avtor ugotavlja, da je titovska, avnojska in enopartijska Jugoslavija razpadla. Sedanja federacija Sloveniji ne ustreza, nadaljuje Markič. Zahteva po prestrukturiranju federativnega sistema nikakor ni egoistična. Tu gre za zakonito pravico naroda, ki noče biti ujet v institucionalne mreže enkrat za vselej danega sistema. Ze deklaracija v Montagnarski ustavi je namreč izpričevala, dodaja avtor, da nobena generacija nima pravice razglašati svoje ustave za večno. Markič se zavzema za konfederacijo, a obenem opozarja, da je treba tudi v tem sistemu nujno sistematično omejevati oblast. Samo na ta način je po njegovem mogoče ohraniti avtonomijo družbene sfere.

Zdenko Roter piše v najnovejši številki Naših razgledov o zatonu komunizma. V članku ugotavlja, da prebivalstvo ne verjame več v mit o komunistični brezrazredni in pravični družbi, brez vsakršnega izkoriščanja in socialne neenakosti. Razmere v Sloveniji pa so vsekakor precej drugače kot v drugih vzhodnih državah, ki so se otresle enopartijskega režima. Srd in nasprotovanje velike večine prebivalstva v Sloveniji sta namenjeni — trdi Zdenko Roter — nekdanji komunistični eliti, ne pa sedanjemu vodstvu Stranke demokratične prenove in njenemu

programu. V raziskavi, opravljeni tik pred volitvami, je bilo skoraj 50% vprašanih celo mnenja, naj bo bivša Komunistična partija soudeležena pri oblasti skupaj z drugimi strankami, samo 15% pa je izjavilo, da je treba »Komunistično stranko prepovedati in odgovorne za pretekla dejanja postaviti pred sodišče«. To pomeni, zaključuje Roter, da se v Sloveniji ni uveljavil, kot v drugih vzhodnih državah, protikomunizem kot sovražstvo do partije in njenih predstavnikov.

Drugi del Naših razgledov vsebuje izbor člankov iz jugoslovanskih časopisov in revij. Tu omenimo zapis Dragana Tomaševskega, ki je bil objavljen v Ekonomski politiki. Člankar trdi, da je konvertibilnost dinarja preprosta iluzija. Jugoslovanski vladni program za rešitev propadajočega gospodarstva je povsem neučinkovit. Temeljna napaka Markovičevega programa je v njegovi lastni izjavi, da »konvertibilnost ni cilj, ampak le sredstvo reforme«. Konvertibilnost dinarja pa je mogoče doseči samo z ozdravljenjem gospodarstva, opozarja avtor članka, ne pa z deklaracijo o konvertibilnosti in s problematičnim vezanjem na marko. Nobena druga država v Vzhodni Evropi ne verjame, nadaljuje Tomaševski, da je mogoče konvertibilnost valute doseči kar tako na hitro. Res je, da odprta ekonomija ne more obstajati brez trdne konvertibilne valute, a je ta, vendar odvisna od prvega pogoja. Kar zadeva inflacijo, jo jugoslovanska vlada po mnenju Tomaševskega samo tlači, saj ne odpravlja njenih vzrokov, kar pomeni, da se bo še bolj razširila, če bo program propadel. Tečaj dinarja in njegova konvertibilnost ostajata torej področje, zaključuje avtor.

Izšla je nova številka Galeba

V uredništvo smo prejeli novo, letošnjo osmo številko mladinske revije »Galeb«. Omeniti moramo predvsem prispevek glavnega in odgovornega urednika Lojzeta Abrama ob 85-letnici priznanega slovenskega tržaškega umetnika Milka Bambiča. Starejši bralci Galeba, ki so dandanes že očetje in mamice, piše urednik Abram, se nedvomno spominjajo na prelepe ilustracije, ki jih je ustvarjal umetnik Milko Bambič v tej naši priljubljeni reviji, zlasti tistih v prelivačih se barvah, ki so obsegale cele strani. Milko Bambič je svojčas mnogo ilustriral za Galeb in ni bilo številke, v kateri ne bi bilo vsaj nekaj njegovih stvaritev, saj je bil v prvih letnikih Galeba, nadaljuje urednik Abram, med glavnimi ilustratorji in, lahko trdimo, soustanovitelj revije, kateri je kot oblikovalec in stalni sodelavec dal svoj pečat. Milko Bambič je 26. aprila slavil svoj visoki življenjski jubilej, 85. let na svojem domu pri Svetem Ivanu v Trstu, kjer živi in še vedno neutrudno dela.

Urednik Lojze Abram povsem upravičeno opozarja, da je Milko Bambič napisal in narisal leta 1927 prvi slovenski strip, namenjen otrokom, da v tistih hudih časih fašističnega zatiranja ne bi pozabili na materin jezik. Bambič je bil plodovit tudi pri ilustriranju raznih mladinskih povesti in zgodb. Umetnika Bambiča srečamo, piše urednik Lojze Abram, vsepovsod tam, kjer je treba trdo poprijeti za delo. Kot dober poznavalec tiskarskih tehnik v barvah in kot

priznan ilustrator je Bambič v prvih povojnih letih vsestransko pomagal k preporodu slovenske tiskane besede, ki jo je prej sistematično uničeval fašistični režim. Milko Bambič pa ni samo slikar in ilustrator, kajti v svojem življenju se je ukvarjal tudi z iznajdbami. Nekatere svoje novatorske izume z raznih področij je patentiral in dobil zato nagrade in priznanja.

Priloga zadnje številke mladinske revije Galeb je posvečena Režiji. Za besedilo in slike je poskrbel Milan Pahor. Naši najmlajši se s to prilogo lahko поблиže spoznajo z našo deželico ob vznožju Kanina. Iz urednikove beležnice zvedemo, da bo Založništvo tržaškega tiska v kratkem izdalo barvni ponatis Bambičevega stripa »Kralj Honolulu« v počastitev umetnikove 85-letnice. V dogovoru z uredništvom Galeba bo Založništvo tržaškega tiska, tako pravi urednik, v začetku prihodnjega šolskega leta darovalo po en izvod te lepe knjižice vsem zvestim naročnikom revije.

Za naslovno stran zadnje številke revije Galeb je poskrbel učenec 5. razreda osnovne šole Oton Zupančič iz Gorice Luka Komavli. Za zadnjo številko revije so ilustracije prispevali Vesna Benedetič, Pavla Bertolini-Grudina, Barbara Boneta, Liana Drašček, Leon Koporc, Borut Pečar, Magda Tavčar in Jože Trobec. Za ostale prispevke pa so poskrbeli običajni sodelavci mladinske revije. Kar sedem strani revije pa je posvečenih prispevkom učenk in učencev naših šol s Tržaškega in Goriškega.

Prof. JOŽE TOPORIŠIČ O NOVEM SLOVENSKEM PRAVOPISU

Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. J. Milčinski je v sredo, 23. maja, v prostorih akademije, kjer so slavnostno predstavili 1. knjigo novega slovenskega pravopisa, dejal, da »gre za demonstracijo humanističnih teženj na SAZU« in za velik dan, pravcati mejnik v življenju te ustanove, ki je skupno z Inštitutom za slovenski jezik in DZS izdala prvi del novega pravopisa: **Pravila**.

Naslednjega dne, v četrtek, 24. maja, pa je v prostorih Narodne in študijske knjižnice v Trstu govoril o novem pravopisu njegov glavni avtor, prof. dr. Jože Toporišič. Na srečanju je Toporišič najprej opisal nekatere postaje 20-letnega dela, prizadevanj in razhajanj za novi pravopis. Poudaril je, da je pravopis (Pravila) v primerjavi s tistim iz leta 1962 močno preurejen in ima več novosti, saj nekaterih stvari se ne da enostavno prikazati spričo obsežne teorije slovenskega jezika, in novosti, ki neprestano pronicajo vanj. V nadaljevanju je na kratko orisal spremembe, ki so nastale v najnovejšem času.

(s+r)

V SSG V TRSTU VSE PO STAREM

Člani Društva Slovenskega stalnega gledališča v Trstu so na občnem zboru dne 25.5. v celoti potrdili dosedanje vodstvo, to se pravi predsednika, izvršni odbor in upravni svet. Po poročilu predsednika Pirjevca, ki je podal izčrpen pregled delovanja zamejske osrednje kulturne ustanove v zadnjih treh letih, se je razvila živahna razprava tako o finančnem položaju kot o umetniških ambicijah gledališča. Diskusija je seveda pogojevala ministrska okrožnica, ki napoveduje, da bodo morala vsa stalna gledališča do 31. marca prihodnjega leta prilagoditi svoje statute.

S tem se je odprlo vprašanje bodoče vloge Društva Slovenskega stalnega gledališča, ki je bilo doslej pristojno za izvolitev upravnih organov z izjemo dveh podpredsednikov, ki sta ju imenovali tržaška pokrajina in občina. Že roki, ki jih določa ministrska okrožnica, kakor tudi zahteva po preoblikovanju ustanove, nakazujejo, da bo še pred rednim iztekom mandata nujno treba sklicati nov občni zbor Društva.

Majska številka mesečnika »Družina in dom«

Gre za publikacijo celovške Mohorjeve družbe, ki jo je uredništvo razposlalo ne le naročnikom, marveč tudi vrsti tako imenovanih potencialnih bralk in bralcev po vsem svetu. Koliko zvedemo iz uredniškega sporočila Janka Ferka, majska naklada bila trikrat tako visoka kakor navadna. Mohorjeva družba, ki je izdajatelj mesečnika, je vedno povezovala rojake po vsem svetu, kar je očitno tudi po vsebini majske številke. V »Družini in domu« najdemo zato koruške prispevke, pa tudi članke slovenskih avtorjev z vseh kontinentov. Na naslovni strani objavlja revija ovitek nove kasete, ki je pravkar izšla, in sicer v založništvu Mohorjeve družbe. Njen naslov je »Juri Muri v Afriki«. Besedilo

dalje na 8. strani

»Narod, ki se preveč obremenjuje s preteklostjo, se odpoveduje prihodnosti«

III.

Skrb za Slovence izven matice

Kot suveren narod, ki želi ne le geografsko, ampak tudi duhovno, gospodarsko, politično, kulturno in civilizacijsko biti zveza z Evropo, mora skladno s takšnimi hotenji poskrbeti za našo mednarodno uveljavitev in določiti politiko našega mednarodnega povezovanja in sodelovanja. Temeljne določnice tega povezovanja morajo biti slej ko prej načela enakopravnosti, medsebojnih interesov in spoštovanja, demokratičnosti, nevmešavanja v notranje zadeve drugih, spoštovanje njihove suverenosti in integritete ter kot vse bolj aktualno tudi načelo mirovne politike, ki dogledno omogoča ne le razorožitev ampak demilitarizacijo Evrope ali vsaj njenih področij kot resnično zagotovilo prihajajočega sveta brez vojne. Naše ambicije so, da postanemo ustvarjalno enakopraven dejavnik v vseh integracijskih gospodarskih in drugih tokovih v Evropi in v svetu, enakopraven član njihovih institucij. Ni potrebe, da bi to hojo v svet pričeli domišljavo, kot da se od tega sveta nimamo česa naučiti in prevzeti v svoj duhovni svet, pa tudi ne provincialno, brez nacionalnega ponosa in dostojanstva, kot da temu svetu nimamo tudi mi kaj ponuditi, vsekakor vsaj svojo kulturo, urejene mednacionalne odnose in svojo socialno politično izkušnjo. Dobri odnosi s sosedi, sodelovanje z evropskimi regijami in skupnostjo Alpe-Jadran so vrata, ki so že odprta. Velja nam jih v polni meri izrabiti. Tudi za to, da bomo lahko v polni meri kot država slovenskega naroda skrbeli za pravice in enakopraven položaj tistih narodovih delov, ki so ostali izven meja ma-

tične domovine in za Slovence povsod, kamor jih je v svet razselila usoda. Slovenija ne more več ostati nekaj, kar bi v predstavah ljudi, ki soodločajo o novi podobi sveta, veljalo za zgolj etnično skupnost nekje na mejah med Srednjo Evropo in Balkanom. To je naloga, nujna in prednostna te skupščine, vlade in predsedstva.

S tako politiko in aktivnostmi ter z odzivitvijo gospodarstva bomo dobili tudi najzanesljivejšo poročstvo naše lastne zunanje in notranje varnosti, za zavarovanje mirnega in svobodnega življenja in tudi prihodnosti naših ljudi. To pa je pravzaprav tisto, kar so nam naložili z zaupanjem, ki so nam ga izkazali na volitvah. Na nas, na našem, skupnem ustvarjalnem in odgovornem delu ter sodelovanju je, da se temu zaupanju ne izneverimo. Razmere so nedvomno težavne, ne pa tudi nerešljive. Bili smo že v težjih, pa smo jih zmogli preseči. Na tem temelju in tej izkušnji nam je mogoče zdaj uspešneje delati naprej. Zato gre naša zahvala tudi ljudem, ki so pred nami bili v tej skupščini, Izvršnemu svetu in Predsedstvu. Tudi njihova zasluga je bila, da je v Sloveniji bilo mogoče po demokratični, politično utemeljeni in pravno zavarovani poti priti do demokracije. Volilne strasti se bodo zdaj počasi umirile. Ostalo pa bo tisto, kar ima dovolj življenjske moči, da prispeva k zavarovanju in utrjevanju novega začetka in kar nam daje upanje za prijaznejšo prihodnost.

Zavedam se, v kako zahtevnih razmerah prevzemam odgovorno dolžnost predsednika predsedstva Slovenske republike. Pripravljen sem uspehu našega skupnega dela staviti na razpolago vse svoje moči, sposobnosti in izkušnje. Prepričan sem, da

bom imel v članih predsedstva dobre sodelavce, pomoč in korektiv tako, da nam bo skupno pamet uspelo združiti v enotne, pretehtane in modre odločitve.

Nova svobodna domovina vseh Slovencev

Naključje je nanoslo, da se skupščina in predsedstvo republike Slovenije — simbola suverenosti slovenskega naroda — konstituirata prav danes, 9. maja. Na dan, ko je toliko let nazaj slovenski narod na strani zmagovite svetovne koalicije demokratičnih svobodoljubnih, protifašističnih narodov osvobojen ponosno stopil v lastno in svetovno zgodovino. Danes je vzpostavljena nova slovenska oblast po volji ljudstva, njegova suverena država, ki je svobodna domovina vseh Slovencev, nas, ki živimo doma, tistih, ki živijo za našimi mejami, in vseh tistih, ki jih je usoda razselila po Evropi in čez morja na vse konce sveta. Vse naše rojake po svetu smo dolžni danes posebej prisrčno in tenkočutno pozdraviti in jim sporočiti, naj zapajo v svojo domovino, v republiko Slovenijo, v novo obdobje naše zgodovine, ki se zdaj pričinja na temeljih, ki smo jih postavili s trdnim delom in z zvrnanim držo in so naš skupen narodni ponos. Rodovom, ki so se že rodili in se bodo še rojevali v svobodni domovini, bo tako morda lažje poskrbeti za prijaznejše življenje in za zanesljivo, bolj optimistično skupno prihodnost vseh Slovencev, v naši prenovljeni slovenski domovini.

(Konec)

80-letnica Glasbene matice v Trstu

Za slovensko kulturo v zamejstvu je bila proslava ob 80-letnici Glasbene matice, ki je bila v torek, 29. t.m., v Kulturnem domu v Trstu, važen dogodek. Spomnili smo se lahko velike vzgojne vloge te ustanove in vseh tistih, ki so delovali na glasbenem področju med nami ter z vodenjem pevskih zborov, ansamblov in učenjem mladine prispevali k rasti glasbene kulture med slovenskim življenjem v zamejstvu.

V tem smislu je bil uglasen tudi slavnostni govor dr. Gojmira Demšarja, dolgoletnega ravnatelja Glasbene matice in neutrudnega oblikovalca koncertnih sporedov in sezon te osrednje glasbene ustanove na Tržaškem. Na prireditvi so nastopili Dekliški zbor Glasbene matice pod vodstvom Stojana Kureta in ob spremljavi Aljoše Starca, pianistki Beatrice Zonta in Vesna Zupin, flavtistka Erika Bužečan, klarinetist Marko Štoka in fagotist Francesco Furlanich ter še Šolski godalni orkester, ki ga je dirigiral prof. Borut Logar. Slovesnost pa je bila predvsem priložnost, da so se udeleženci, gojenci Glasbene matice in drugi, ki se zanimajo za prihodnost te glasbene šole, zamislili o perspektivah, ki jih Glasbena matica ima, da bo tudi v prihodnosti napredovala in rasla v smeri kvalitete in posredovanja ljubezni do glasbe čim širšemu krogu mladih.

—o—

V Izrael se bo letos baje izselilo 250 tisoč sovjetskih Judov. Do konca maja jih je že prišlo 150 tisoč; mnogi so bili naseljeni v Gazi in Cisjordaniji.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

Grafologija - znanost, ki se uveljavlja

Pred kratkim je bil v Trstu vsedrjavni kongres grafologije, zato je po mojem primerno posvetiti nekaj misli tudi tej znanosti, ki je sicer precej zanemarjena.

Pisavo človek opazuje že od zdavnaj, praktično od njenega nastanka. Kitajci, Indijanci in starogrški filozofi so tudi pravilno sklepali, da obstaja nekakšna povezava med pisavo in osebnostjo pisca. To je kasneje potrdil rimski filozof Svetonij, ki se je v življenjepis rimskih cesarjev zaustavil pri nekaterih posebnostih pisave cesarja Avgusta.

Prva knjiga grafologije je iz 17. stoletja; napisal jo je univerzitetni profesor Camillo Baldi. V njej je cela vrsta hipotez in intuicij glede pisave, ki pa nimajo znanstvene podlage. V 18. stoletju je prvo resnejšo študijo opravil švicarski teolog Lavater, ki je posvetil grafologiji poglavje v svoji knjigi o fiziognomiki. Za očeta grafologije pa lahko smatramo francoskega patra Michona, ki je v začetku 19. stoletja v svojih številnih knjigah postavil temelje in zakone tej znanosti. Grafologija se je spremenila iz intuitivne in zgolj opazovalne dejavnosti v znanost s svojimi zakoni in metodologijo. Michon je tudi določil red in pravila, ki se jih grafologi še danes držijo. Zatem se je grafologija stalno razvijala in se še razvija, predvsem po zaslugi študij raznih psihologov, nevrofiziologov in zdravnikov. Nešteto je imen zelo dobrih grafologov, ki so pripomogli k razvoju te znanosti, vendar menim, da golo naštevanje imen ni zanimivo. Knjig je tudi veliko, pomembno pa je dejstvo, da so različne miselne šole: med najpomembnejšimi šolami so francoska, švicarska, nemška in italijanska. Različne so predvsem metode in način dela ali uporaba grafologije, zaključki pa so v bistvu isti.

Italijanska šola se naslanja predvsem na študije patra Girolama Morettija, ki je

živel konec preteklega in v prvi polovici tega stoletja. Bil je izreden psiholog in je posvetil dobrih 50 let svojega življenja prav grafologiji. Spoznal je tesno povezanost med pisavo in osebnostjo ter fizično konstitucijo pisca. Napisal je veliko knjig: poleg splošne grafologije je napisal knjige o grafologiji in zdravstvu, o pedagoški grafologiji, o usmeritveni grafologiji itd. Bil je med ustanovitelji visoke šole za grafologijo v Urbinu, ki je še dandanes najpomembnejša tovrstna šola v Italiji.

Grafologija se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja. Letošnji vsedrjavni kongres je bil posvečen vlogi grafologa v sedanji družbi. Ta figura je že uradno priznana na raznih sodiščih, kjer je v bistvu prevzela vlogo nekdanjih izvedencev za pisavo (periti calligrafi). Grafolog s svojim znanjem lahko mnogo bolje in natančneje presoja istovetnost določene pisave, medtem ko so bile analize nekdanjih izvedencev bolj površne in mnogokrat zgrešene.

Tudi na šolah si grafologija postopno širi svojo pot. Pred nekaj leti je v Italiji nastalo združenje učiteljev - grafologov, ki združuje pedagoge, ki se ukvarjajo tudi s to znanostjo. Vendar je še premalo učiteljev, ki bi grafologijo obvladali. Zelo bi bilo primerno, da bi jo vzgojitelji mladine tudi uporabljali. Pedagog bi moral namreč najprej dobro poznati osebnost otroka ali mladostnika, prav gotovo pa mu nudi veliko oporo tudi grafologija. Le-ta bi lahko odigrala zelo pomembno vlogo tudi pri usmeritvi mladostnika, saj preko analize lahko ugotovimo nagnjenja in sposobnosti pisca, poleg drugih zelo pomembnih lastnosti.

Grafologija bo v prihodnosti dobila stalno mesto tudi v podjetjih in tovarnah, kot se že dogaja v ZDA, kjer grafologi sodelujejo pri izbiri osebja in za čimboljše namestitve uslužbencev. Uporabljali pa jo

bodo vedno bolj tudi v psiholoških in družinskih posvetovalnicah ter še v mnogih kateri drugi dejavnosti.

Za zaključek lahko torej trdimo, da postaja grafologija vse bolj pomembna in si pridobiva vedno večji ugled: iz nekdanje bolj opazovalne dejavnosti se je razvila v pravo znanost, ki bo v prihodnjih desetletjih zadobila pomembno mesto v družbi, kajti ta vedno bolj skrbi za socialno plat življenja.

Darko Bradač

NOVICE

Slovenski minister za informiranje Stane Stanič je priredil tiskovne konference v Ljubljani, ki so se jih udeležili številni časnikarji. V torek dopoldne so se časnikarji pogovarjali s predsednikom Kučonom in člani predsedstva, popoldne s predsednikom vlade Peterletom in njegovimi sodelavci, v torek pa s predsednikom parlamenta Bučarjem.

—o—

V tretjem krogu volitev je bil za predsednika Ruske federacije izvoljen 59-letni poslanec Boris Jelcin, pripadnik radikalnega bloka in politični nasprotnik Mihaila Gorbačova. Ruska federacija je največja in najštevilnejša republika Sovjetske zveze, saj ima 180 milijonov prebivalcev.

—o—

V poslanski zbornici je bila z večino glasov zavržena resolucija komunistov in neodvisne levice, ki je zahtevala odstop notranjega ministra Gave, češ da je nesposoben zaveziti oziroma preprečiti kriminalno dejavnost na jugu države. V obrambo ministra Gave je nastopil tudi predsednik vlade Andreotti.

—o—

SPOR MED INDIJO IN PAKISTANOM

Predsednik Socialistične internacionale Willy Brandt je ponudil pomoč Indiji in Pakistanu za odpravo krize, ki je nastala med državama zaradi Kašmira. Brandt je ob prihodu v New Delhi iz Islama Bada dejal, da grozi oborožen spopad med državama. »Sunday Times« je objavil članek, v katerem je rečeno, da se državi pripravljata na mobilizacijo in na aktivizacijo svojih jedrskih potencialov.

PAPEŽ O LIBANONU

Pripadniki krščanskih milic, ki že štiri mesece bijejo medsebojne boje v krščanskem predelu Libanona, sprejemajo poziv, ki ga je naslovil papež Janez Pavel II., naj bi v Libanonu prišlo do miroljubne rešitve vseh sporov. General Aoun je izjavil, da je papeževa poslanica odlična, poveljnik libanonskih sil Shamir Geagea pa se je obvezal, da bo uresničeval očetovski poziv Janeza Pavla II. Svojo poslanico je papež naslovil na zasedanje patriarhov, škofov in drugih visokih predstavnikov krščanske Cerkve, ki so bili zbrani v kraju Bkerk, severno od Bejruta, kjer je sedež maronitskega patriarhata.

Majska številka mesečnika »Družina in dom«

■ nadaljevanje s 6. strani

Toneta Pavčka pripoveduje Polde Bibič, za glasbo pa je poskrbel Gabrijel Lipuš. Vsebinska mesečnika je zelo pestra, saj sega na vsa področja slovenstva na Koroškem, v matični domovini in v svetu. O tem se lahko prepričamo že na četrti strani, kjer najdemo dopis iz Finske, ki ga je podpisal Ivan Cankar, potomec velikega slovenskega pisatelja. V majske številki najdemo tudi spomin na senatorja Franka Lauscheta, velikega ameriškega Slovenca, ki je odločilno prispeval k uveljavljanju podobe slovenstva v Združenih državah. Ob njem pa je tudi poročilo o novem torontskem nadškofu Alojziju Ambrožiču, ki je končal gimnazijo v Špitalu ob Dravi na Koroškem. Urednik v svojem odprtem pismu bralcem pa z zadovoljstvom tudi spominja, da je Jože Strgar, ki je nedavno tega postal ljubljanski župan, eden rednih sodelavcev »Družine in doma«. Političnega dogajanja se v svojih komentarjih dotikata Joza Habernik, direktor Zveze bank v Celovcu in pa Jože Wakounig, profesor na slovenski gimnaziji v Celovcu. Bogato je zastopana tudi kultura. Uredništvo še zlasti poudarja razstavo umetnika Zorana Mušiča, starega ljubitelja Mohorjeve družbe. Niz »Zakladi

materialne in duhovne kulture Slovencev« se v tej številki nadaljuje s prispevkom Ivana Virnika o Kozlevčarjevi zbirki v muzejskih prostorih stiške cistercijanske opatije, ki hrani med redkimi umetninami in starinami tudi Trubarjev ciborij iz 16. stoletja ter »Besednjak« Jurija Japlja iz leta 1682 in še knjigo »Pridige za vse nedelje skozi leju« iz leta 1794. Sestavek o ledvičnih kamnih je prispeval zdravnik Hanzl Gasser, ki ugotavlja, da so bili svoj čas ledvični kamni nekaj redkega, danes pa za to boleznijo trpi do 3 odstotke Avstrijcev. Za to je med drugim kriva tudi preobilna prehrana. Verjetnost nastajanja ledvičnih kamnov pa se še poveča z enostransko hrano, ki predvideva samo ene vrste zelenjavo ali ene vrste meso.

Kotiček »Pogovor meseca« je tokrat posvečen Slovenskemu domu v Rimu. S pobudnikom in sedanjim rektorjem »Slovenika«, monsignorjem Maksimiljanom Jezernikom se je pogovarjal Franc Kattinig. Iz zapisa izvemo marsikatero podrobnost v zvezi z nastankom in delovanjem tega papeškega zavoda v Rimu.

Torej vsekakor zanimiv in pester mesečnik, ki zasluži pozornost tudi v našem delu zamejstva.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151